

Област Пазарджик

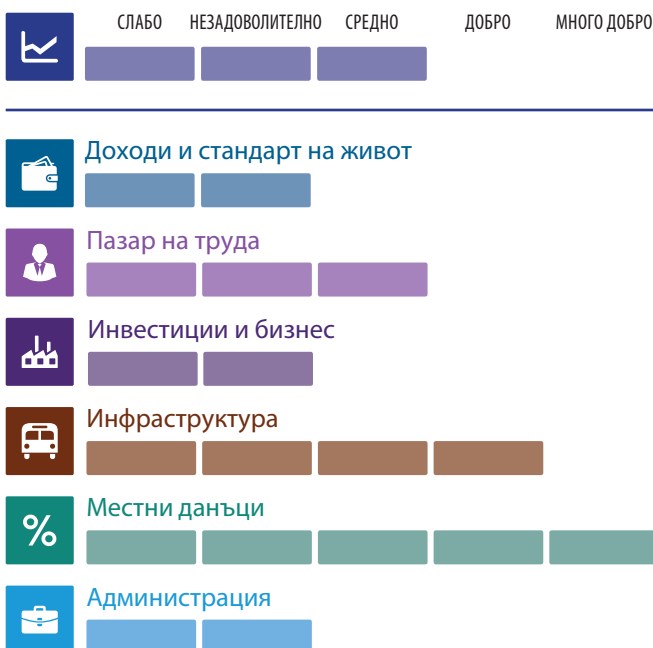
▶ Население (2021)	229 814
▶ Територия (кв.км)	4457
▶ Брой на населените места	118
▶ Дял на населението в градовете (%)	61,4

Брутният вътрешен продукт, заплатите и пенсията в област Пазарджик продължават да нарастват, но остават сравнително ниски. През 2022 г. се наблюдава значителен ръст на заетостта и задържане на нивото на безработицата. Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Инвестиционната и бизнес активност в областта не са особено интензивни. Качеството на пътната настилка остава сравнително високо. Усредненият размер на местните данъци е относително нисък. Оценката за прозрачността в работата на местната администрация намалява леко и остава сравнително ниска.

Възрастовата зависимост в областта продължава да се задълбочава, но все още е по-благоприятна от средната за страната. Резултатите на учениците остават сравнително ниски. Достъпът до общопрактикуващи лекари в областта е по-висок от средния, но при лекарите специалисти има определен недостиг. Натовареността на местните наказателни съдии е съизмерима със средната за страната, но правораздаването е значително по-бързо. Пазарджик продължава да е първенец по инсталирани ВЕИ мощности. Културният живот в областта е сред слабо интензивните в страната.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт, заплатите и пенсиите в област Пазарджик продължават да нарастват и през 2021 г., но остават сравнително ниски. Брутният вътрешен продукт на човек от населението достига 11,7 хил. лв. (при 20,2 хил. лв. в страната). Средната годишна брутна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение в областта е 14,8 хил. лв. (при 18,7 хил. лв. в страната). Пенсиите растат с над средното увеличение за страната и средният им месечен размер достига 488 лв. (при 537 лв. в страната).

Коефициентът на Джини за подоходното неравенство е близък, но под средния за страната през 2022 година. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, намалява, но остава над средния – 27,0% в областта (при 22,9% в страната).

Пазар на труда ■■■■

Делът на населението в трудоспособна възраст в областта продължава да намалява и да се отдалечава от средния за страната – през 2022 г. той е 57,8% в областта при 58,5% в страната. Икономическата активност се повишава до 72,7% (при 73,6% в страната). Това увеличение е съпроводено от значителен ръст на заетостта и задържане на нивото на безработица, като и двата показателя са по-неблагоприятни от средните за страната. Коефициентът на заетост достига 68,7% (при 70,4% в страната), а този на безработицата остава 7,3% (при 5,2% в страната).

Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Делът на висшестите продължава да намалява и достига 14,5% през 2022 г. (при 29,8% в страната), а населението с основно и по-ниско образование се свива до 25,6% (при 16,0% в страната).

Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години е 57,2% (при 65,7% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от работната сила през следващите няколко години, съответстват 57 младежи, които ще се вляят в пазара на труда.

Инвестиции и бизнес ■■■

Инвестиционната и бизнес активност в областта не са особено интензивни и през 2021 г., въпреки че се забелязват някои положителни тенденции. Броят на предприятията остава нисък – 44 на хиляда души от населението (при 60 на хиляда души в страната). Вътрешните и външните инвестиции нарастват и са над тези в повечето области. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи достигат 2,4 хил. лв. на човек от населението, а преките чуждестранни инвестиции – с 1,8 хил. евро на човек. Стойността на произведената продукция в областта продължава да се повишава и достига 20,4 хил. лв. на човек.

Повишение има и при усвояването на европейски средства, но те остават сравнително малко. Към 30 юни 2023 г.

стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 1904 лв. на човек от населението (при 2836 лв. на човек в страната). В рамките на областта най-много са изплатените средства в община Панагюрище, а най-малко – в община Ракитово.

Относителните разходи за научноизследователска и развойна дейност нарастват.

Инфраструктура ■■■■■

Гъстотата на железопътната мрежа в област Пазарджик е по-висока от средната за страната и през 2022 година. Гъстотата на пътната мрежа, както и делът на автомагистралите и първокласните пътища са по-ниски от средните, но качеството на пътната настилка в областта остава сравнително високо. Делът на пътната настилка в добро състояние нараства до 57,7% (при 41,1% в страната).

През 2022 г. достъпът на домакинствата до интернет се задържа на ниво от 85,1% и продължава да е по-нисък от средния за страната (87,3%).

Местни данъци ■■■■■

Усредненият размер на местните данъци в общините от област Пазарджик е сравнително нисък и през 2023 година. От петте разглеждани местни данъка единствено ставката за прехвърляне на собственост в областта е по-висока, макар и с малко, от средната за страната. Значително по-ниски от средните нива пък са данъците върху недвижимите жилищни имоти на юридическите лица, превозните средства, таксиметровия превоз и търговията на дребно.

В рамките на областта най-ниски са средните данъци в общините Сърница и Брацигово, а най-високи – в общините Пазарджик, Велинград и Лесичово.

Администрация ■■■

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ в областта през 2023 г. като цяло задържат нивото си и са по-ниски от средните за страната. Средната оценка на електронното правителство в общините е 3,22 т. (от максимум 4,0 т.) при 3,35 т. в страната, а на услугите на „едно гише“ – 3,1 т. (от максимум 4,0 т.) при 3,4 т. в страната. Оценката за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление в областта намалява леко и остава сравнително ниска – 65,2% (при 70,3% в страната) през 2023 година.

Делът на собствените от общите приходи на общините в областта се задържа на ниво от 22,6% (при 29,0% в страната) през 2022 г., а покритието на общинските разходи с местни приходи намалява до 66,2% (при 84,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Демография ■■■■■

Коефициентът на естествен прираст в област Пазарджик е близък, но под средния за страната със стойност от $-10,5\%$ (при $-9,7\%$ в страната). Областта успява и да привлича население и коефициентът на механичен прираст е положителен $-4,2\%$.

Възрастовата зависимост в областта остава по-благоприятна от средната за страната. Съотношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години е $167,9\%$ (при $165,9\%$ в страната), а към това на 15–64 години $-38,5\%$ (при $37,7\%$ в страната) през 2022 година.

Делът на градското население се запазва сравнително нисък $-61,4\%$ (при $73,6\%$ в страната), но гъстотата му е относително висока -1867 души на кв. км (при 1404 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■■

Пазарджик е сред областите с най-слабо представяне по образователните показатели. Нетният коефициент на записване на населението в V–VII клас се увеличава, но продължава да е сравнително нисък $-88,9\%$ в областта (при $90,7\%$ в страната). Висок остава делът на второгодниците $-2,0\%$ (при $1,2\%$ в страната). Съответствието между професионалното образование и профила на местната икономика се влошава $-$ има недостиг на специалности, свързани с преработващата промишленост, за сметка на непропорционално много бройки в ИКТ специалности.

Резултатите на учениците от областта през 2023 г. също остават сравнително ниски. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е $29,5$ т. (при $35,3$ т. в страната). Успехът на матурата по български език и литература е „Добър“ $3,54$ (при „Добър“ $3,93$ в страната), а делът на слабите оценки $-25,3\%$ (при $17,9\%$ в страната).

В областта няма университети или филиали на такива.

Здравеопазване ■■■

Средната продължителност на живота в областта продължава да намалява, но остава близка до средната за страната. Коефициентът на детска смъртност обаче се увеличава и е сравнително висок. Делът на здравноосигурените в областта нараства през 2022 г. и се доближава до средния за страната.

Достъпът до общопрактикуващи лекари в областта е по-добър от средния за страната, но при лекарите специалисти има определен недостиг. Броят на леглата в местните многопрофилни болници традиционно е по-висок от средния и през 2022 г. е $7,3$ на хиляда души от населението (при $5,9$ на хиляда души в страната).

Броят на преминалите за лечение болни е изключително висок -302 на хиляда души (при 235 на хиляда души в страната).

Ред и сигурност ■■■■■

Пазарджик е сред областите с най-добро представяне в категорията, оценяваща реда и сигурността в региона през 2022 година.

Натовареността на местните наказателни съдии е съизмерима със средната за страната ($10,1$ дела месечно на съдия), но правораздаването е значително по-бързо. Делът на делата, приключили в 3-месечен срок, е 95% (при 89% в страната), а този на висящите дела -7% (при 12% в страната).

Престъпленията в областта остават сравнително малко, а разкриваемостта им е над средната за страната. През 2022 г. броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта е $7,7$ на хиляда души от населението (при $11,6$ на хиляда души в страната), а разкриваемостта -52% (при 49% в страната).

Околна среда ■■■■■

Представянето на Пазарджик в тази категория поставя областта на челните места (на второ място след област Смолян). Основната причина за това е, че Пазарджик продължава да е първенец по инсталирани ВЕИ мощности $-5,51$ kW на човек от населението (при $0,85$ kW на човек в страната).

Въпреки че за областите със сравнително висок дял на селското население свързаността с обществена канализация обикновено е ограничена, през 2021 г. в област Пазарджик достъпът до канализация е близък до средния $-71,1\%$ (при $74,8\%$ в страната). Свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води обаче изостава значително $-43,7\%$ (при $66,8\%$ в страната).

Образованите битови отпадъци в областта са над средните. Делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци нараства значително и почти достига средните стойности -72% в областта (при 74% в страната).

Пазарджик е областта с втория най-голям горски фонд (след Смолян) $-$ горската територия е 54% (при 33% за страната). Делът на нарушената територия пък е равен на средния за страната $-0,4\%$.

Култура и туризъм ■■■

Културният живот в област Пазарджик е сред слабо интензивните и през 2022 година. Посещенията в кината нарастват -169 на хиляда души, но остават значително по-малко от средните за страната (590 на хиляда души). Подобна е тенденцията и при библиотеките. По-бързо от средния се увеличава броят на посещенията в местните музеи -705 на хиляда души (при 619 на хиляда души в страната).

Броят на леглата в местата за настаняване достига 36 на хиляда души (при 55 на хиляда души в страната), а реализираните нощувки -3732 на хиляда души (при 3739 на хиляда души в страната). Делът на наетите в сектора на културата, спорта и развлеченията от всички заети в областта е двойно по-нисък от средния.

Ключови показатели за област Пазарджик

Индикатори на икономическото развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	10 995	11 653	n.a.	20 212
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	13 090	14 842	n.a.	18 733
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	32,9	30,6	27,0	22,9
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,5	59,5	57,8	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	67,4	64,9	68,7	70,4
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	9,7	7,3	7,3	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	24,2	27,2	25,6	16,0
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	15,6	15,2	14,5	29,8
Произведена продукция (лв./човек)	17 006	20 367	n.a.	31 242
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1911	2372	n.a.	3097
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1710	1807	n.a.	4098
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	81,7	85,1	85,1	87,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	49,6	54,7	57,7	41,1
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	66,6	68,8	66,2	84,2
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	70,4	65,3	65,2	70,3

Индикатори на социалното развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	-10,5	-9,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	4,2	4,2
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,03	3,80	3,54	3,93
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	30,9	30,1	29,5	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	79,8	78,4	88,9	90,7
Средна продължителност на живота (години)***	73,8	72,4	71,8	71,9
Дял на здравноосигурените лица (%)	85,1	85,8	93,0	93,5
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1669	1671	1598	1678
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	7,3	7,2	7,7	11,6
Дял на висящите наказателни дела (%)	10,4	7,0	6,6	11,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	72,6	71,1	n.a.	74,8
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	358	480	n.a.	445
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	5,9	72,3	n.a.	74,0
Посещения в кината на хиляда души от населението	43	121	169	590
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	1546	2032	3732	3739

* Данните за 2022 г. са включени в изследването от 2023 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2022/23 година, а матурите са проведени през 2023 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.